

Parandowski Jan, ur. 11 V 1895 r. we Lwowie, zm. 26 IX 1978 r. w Warszawie, wykładowca KUL, pisarz, eseista, filolog, doktor h. c. KUL.

Od 1913 r. studiował filozofię, filologię klasyczną, archeologię, historię sztuki i literaturę polską na uniwersytecie we Lwowie. W czasie I wojny światowej uczył w szkołach w głębi Rosji. W 1921 r. był współorganizatorem Związku Zawodowego Literatów Polskich, w l. 1922-24 pełnił funkcję kierownika literackiego w wydawnictwie Hermanna Altenberga we Lwowie, a w 1922-23 wykładał w szkole dramatycznej Franciszka Frączkowskiego. W 1923 r. uzyskał magisterium z filologii klasycznej i archeologii. W 1929 r. zamieszkał w Warszawie, w 1930 był redaktorem miesięcznika „Pamiętnik Warszawski”, a w 1935 związał się z wydziałem literackim Polskiego Radia. W l. 1937-38 redagował w Państwowym Wydawnictwie Książek Szkolnych serię Wielcy Ludzie. W czasie II wojny światowej uczestniczył w konspiracyjnym życiu kulturalnym. W 1945 r. objął kierownictwo Katedry Kultury Antycznej, a następnie Katedry Literatury Porównawczej na KUL (od 1950). W 1964 r. należał do sygnatariuszy *Listu 34* uczonych i pisarzy w obronie wolności słowa.

W l. 1918-21 współpracował z „Gazetą Lwowską”, w 1918-19 z „Placówką”, w 1921-22 z „Gazetą Poranną”, a także z: „Rzeczpospolitą” (1922), „Tygodnikiem Ilustrowanym” (od 1922 r.), „Wiadomościami Literackimi” (od 1924 r.), „Gazetą Polską” (od 1931 r.). Publikował w „Tygodniku Powszechnym” (od 1945 r.), „Meandrze” (od 1946 r.), „Twórczości” (od 1946 r.).

Odbyszał podróże po Europie: w 1913 r. i 1914 po Włoszech, w l. 1924-26 do Francji, Grecji i Włoch, w 1932 po Grecji, a w 1936 do Argentyny i Brazylii. W 1939 r. wygłaszał odczyty we Francji.

Był członkiem Stowarzyszenia Kultury Europejskiej. Od 1931 r. należał do Zarządu polskiego Pen Clubu, a od 1933 był prezesem i w 1962 wiceprezesem międzynarodowego Pen Clubu.

W całej swojej twórczości wyraża przekonanie o wielkiej zasłudze sztuki, literatury i myśli ludzkiej w świadczeniu na rzecz rozumu, umiaru i harmonii. Jego twórczość jest przejawem klasycyzmu, deklaruje przychylność dla jasności i ładu. Jej istotę określa platońska triada (prawda, dobro, piękno). Głęboko osadzona jest w niej wiara (oparta na chrześcijańskich podstawach) w dostojność człowieczeństwa. Ważną rolę spełnia motyw wędrówki, a zatem i przemijania, odnajdywania ponad czasem tego, co niezmiennie i tożsame.

W jego dorobku gł. miejsce zajmuje eseistyka o tematyce antycznej (*Eros na Olimpie*, Lwów 1924, Warszawa 1993; *Rzym czarodziejski*, Lwów 1924; *Godzina śródziemnomorska*, Warszawa 1949, 1970³; *Szkice*, Warszawa 1953, 1968; *Z antycznego świata*, Warszawa 1958, 1998⁴; *Mój Rzym*, Poznań 1959, Wrocław 1970²; także w albumach – *Grecja*, Warszawa 1962, 1965²; *Rzym*, Warszawa 1968), związana z szeroko rozumianą historią kultury europejskiej, zwł. literatury (*Rousseau. Szkic literacko-filozoficzny*, Lwów 1913; *Antinous w aksamitnym berecie*, Lwów 1921; *Król życia*, Lwów 1930, 1984⁶; *Odwiedziny i spotkania*, Warszawa 1934; *Literatura a współczesność*, Lublin 1946, 1947²; *Gustaw Flaubert*,

Warszawa 1948; *Petrarka*, Warszawa 1956, 1975³; *Podróże literackie*, Warszawa 1958, 1968²; *Juvenilia*, Warszawa 1960; *Wspomnienia i sylwety*, Wrocław 1960, 1968²; *Kiedy byłem recenzentem*, Warszawa 1963). Publikował też prozę wspomnieniowo-diarystyczną (*Wrześniowa noc*, Warszawa 1962, 1976⁴; *Luźne kartki*, Wrocław 1965, 1967²; *Refleksje*, Wrocław 1975). Wiele jego opowiadań plasuje się na pograniczu eseju, dominuje w nich tematyka związana z kulturą antyczną, ale także i współczesnością (*Eros na Olimpie*, *Dwie wiosny*, Lwów 1927, Warszawa 1953²; *Wojna trojańska. Opowiedziana dla młodzieży według Iliady Homera*, Lwów 1930, Warszawa 1958⁴; *Przygody Odyseusza*, Lwów 1935, Rzym 1987; *Trzy znaki zodiaku*, Warszawa 1938, Wrocław 1972; *Godzina śródziemnomorska*, Warszawa 1949, 1970³; *Zegar słoneczny*, Warszawa 1953, 1978⁷; *Opowiadania. Antyk i renesans*, Warszawa 1956; *Akacja. Opowiadania*, Warszawa 1967; *Pod zamkniętymi drzwiami czasu*, Warszawa 1975; *Złota nić*, Kraków 1988). Jest również autorem powieści biograficznej o Oskarze Wildzie (*Król życia*, Lwów 1930, Warszawa 1984⁶; *Powrót do życia*, Poznań 1961, Warszawa 1972²). W jego dorobku pisarskim do najważniejszych publikacji należą: *Mitologia. Wierzenia i podania Greków i Rzymian* (Lwów 1924, Kraków 1992) oraz *Niebo w płomieniach. Powieść* (Warszawa 1936, London 1994), powieść wnikliwie i subtelnie roztrząsająca dramat utraty wiary przez dorastającego chłopca, a także *Alchemia słowa* (Warszawa 1951, 1998), erudycyjny esej dotyczący warsztatu pisarskiego różnych epok. Ukazały się także *Pisma wybrane* (Warszawa 1955), *Dzieła wybrane* (t. I-III, Warszawa 1957). Parandowski dokonał także wielu tłumaczeń (m.in.: H.G. Wells, *Historia świata*, Lwów 1924, Wrocław 1985³; E. Reinhard, *Życie Karola Wielkiego*, Lwów 1935, Wrocław 1950; C.I. Cezar, *O wojnie domowej*, Warszawa 1951, 1990²; Homer, *Odyseja*, Warszawa 1953, 1998; T. Symokata, *Listy*, Warszawa 1953; T. Gautier *Stopa mumii i inne opowiadania fantastyczne*, Warszawa 1980). Pod jego redakcją ukazała się także książka *Pisarze świata Mickiewiczowi. Głosy współczesnych pisarzy zaproszonych przez PEN Club polski* (Warszawa 1962). Otrzymał brązowy medal na Olimpijskim Konkursie Sztuki i Literatury w Berlinie za książkę *Dysk olimpijski* (Warszawa 1933, 1987¹¹) i został laureatem Złotego Wawrzynu Polskiej Akademii Literatury. Otrzymał też nagrodę Fundacji Jurzykowskiego w Nowym Jorku (1966), a w 1975 r. wyróżnienie za całokształt twórczości w Radiu Wolna Europa. Był odznaczony m.in. francuskim Ordre des Arts et des Lettres (1972). Dnia 18 VI 1976 r. WF nadał mu tytuł doktora h.c. KUL za zasługi na polu literatury i sztuki.

Antoni Bednarek